SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2914

av Viktor Wärnick m.fl. (M)

Socialförsäkringar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetslinjen och säkerställa att bidragsreformen med ett bidragstak, ett aktivitetskrav och en kvalificering till socialförsäkringen fullt ut träder i kraft och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om staten ska ta ett större ansvar för att bedöma arbetsförmåga och säkerställa att människor får rätt insatser för att komma i arbete respektive återgå i arbete och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sjukförsäkringen bör bidra till och främja en snabb återgång till arbete och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska behovet av sjukfrånvaro på grund av psykisk ohälsa genom att stärka första linjens psykiatri så att köerna kortas och människor får hjälp i tid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja forskning om psykisk ohälsa och dess påverkan på människors arbetsförmåga och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förebygga och minska sjukfrånvaro genom att främja friskvårdssatsningar och kunskap om kvinnors hälsa på arbetsplatsen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska kvinnors sjukfrånvaro genom ett klimakterierelaterat kunskapslyft och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa diskriminering av seniorer på arbetsmarknaden, s.k. ålderism, för att förbättra möjligheterna till deltagande på arbetsmarknaden även efter pensionsålder och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra flexibiliteten i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tillgången till flexibel barnomsorg för att förbättra möjligheterna att kombinera karriär och föräldraskap och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dubblera antalet dagar som båda föräldrarna kan vara föräldralediga med sitt barn från 60 till 120 och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldraförsäkringen bör reformeras så att etableringen av nyanlända kvinnor inte försenas eller förlängs och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldraledigheten som huvudregel ska kombineras med anpassat deltagande i Arbetsförmedlingens etableringsprogram för den som föder barn under sina två första år i Sverige och saknar egen försörjning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etableringsprogrammets insatser ska anpassas för den som är föräldraledig med ett barn som är yngre än 12 månader, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa bidragsfusk och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter effektivt ska dela information med varandra för att förebygga och förhindra felaktiga utbetalningar och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en generell bidragsspärr för gängkriminella och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ett starkt skyddsnät

Alla människor kan någon gång drabbas av sjukdom eller behöva stöd. Det sociala skyddsnätet ska vara tryggt och rättvist för alla. Det handlar både om att det offentliga ska leva upp till förväntningarna och att utgifterna inte blir för höga, så att det offentliga klarar sitt uppdrag. Skyddsnätet vilar på ett samhällskontrakt, där alla människor som kan också bidrar till vår välfärd, så att alla människor garanteras ett värdigt och drägligt liv.

Tydlig arbetslinje i bidragssystemet så att fler kommer i jobb

Arbetslinjen är löftet om att alla behövs, att arbete ska löna sig och att en extra insats ska göra skillnad för individen på samma sätt som den gör för Sverige. Arbetslinjen ska vara tydlig i bidrags- och transfereringssystemen. Det är bara genom att människor arbetar och betalar skatt som vi kan bygga ett starkt samhälle med en fungerande välfärd.

Vårt mål är att alla ska bli en del av arbetsgemenskapen och känna framtidstro i stället för att fastna i utanförskap och bidragsberoende. Den moderatledda regeringen har påbörjat en omläggning av bidragspolitiken genom en bidragsreform. Nu ställs tydliga krav på den som får försörjningsstöd att ta steg mot arbete genom ett aktivitetskrav. Den som har invandrat till Sverige ska kvalificera sig, framför allt genom att arbeta och bidra, innan den får tillgång till hela välfärden. Därtill införs ett bidragstak för att det ska löna sig bättre att arbeta än att leva på bidrag. Moderaterna vill säkerställa att samtliga delar av denna bidragsreform fullt ut träder i kraft.

Fokus för nästa steg i reformeringen av de svenska bidragen är att säkerställa att alla får rätt stöd för att komma i arbete respektive återgå i arbete. Det gäller såväl de som uppbär försörjningsstöd som de som befinner sig inom socialförsäkringen. I dag gör Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och socialtjänsten ofta olika bedömningar av samma persons arbetsförmåga. Det leder till att människor riskerar att falla mellan stolarna i stället för att få rätt stöd. Därför vill vi se över om staten skulle kunna ta ett

större ansvar för att bedöma arbetsförmåga och säkerställa att människor får rätt insatser. Att stärka första linjens psykiatri så att köerna kortas och att främja friskvårdssatsningar och kunskap om kvinnors hälsa på arbetsplatsen anser vi också är viktigt. Det är också naturligt att förvänta sig att människor flyttar för att ta tillgängliga arbeten. Kraven på att flytta för att kunna få ett jobb bör öka inom samtliga bidragssystem.

Sjukförsäkringen

Sjukförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet för den som inte kan arbeta på grund av nedsatt arbetsförmåga, men den ska inte ha inlåsande effekter. Tryggheten ska kombineras med drivkrafter och vägar tillbaka till arbete för den som kan. Den enskildes arbetsförmåga ska kontinuerligt prövas mot arbetsmarknaden samtidigt som den sjukskrivne ges stöd för omställning och goda förutsättningar för rehabilitering, så att alla människors potential tas tillvara. Målet ska vara att människor får stöd i att tillfriskna för att kunna återgå i arbete så snart som det är möjligt. Ett arbete är inte bara en inkomst. Ett arbete är också en möjlighet att få vara en del av en gemenskap och ha en ordning i tillvaron. Det skapar också en känsla av samhörighet och att vara med och bidra. Moderaterna anser att sjukförsäkringen behöver bidra till och främja en snabb återgång till arbete.

Psykisk ohälsa är idag den främsta orsaken till sjukskrivning vilket utöver lidande för den drabbade också medför stora ekonomiska konsekvenser för samhället. Samtidigt är psykiatrin hårt pressad med långa väntetider. Den moderatledda regeringen har bland annat beslutat om en nationell strategi för att främja arbetet med psykisk ohälsa och ökat resurserna till psykiatrin för att vända utvecklingen. Under 2025 minskade sjukfrånvaron i psykiatriska diagnoser, men mer behöver göras. Moderaterna vill därför stärka första linjens psykiatri för att fler ska få hjälp i tid och behovet av sjukfrånvaro på grund av psykisk ohälsa ska minska.

Kunskapen om psykisk ohälsa behöver öka för att motverka sjukskrivningar, genom investeringar i forskning och tydligare information till arbetsgivare. Större fokus bör därför läggas på forskning om psykisk ohälsa och dess påverkan på människors arbetsförmåga och förmåga att fungera i vardagen.

Kvinnor är i snitt 80 procent mer sjukskrivna än män och skillnaderna har ökat över tid. Det gäller både lång- och kortvarig frånvaro. En förklaring är att kvinnor, särskilt mammor, i regel arbetar mer än män sett till lönearbete och obetalt hemarbete och att de

därmed har mindre tid till återhämtning. En annan förklaring är kvinnors allmänna hälsa såsom exempelvis klimakteriebesvär samt kvinnospecifika sjukdomar. Kvinnor får också i lägre utsträckning diagnoser för könsspecifika tillstånd, vilket leder till sämre behandling och ökad ohälsa.

De många sjukskrivningarna innebär inte bara ett stort personligt lidande, utan påverkar även kvinnors karriärsutveckling, ekonomi och pension. Sjukskrivningar är dessutom vanligast inom kvinnodominerade yrken, såsom vård, skola och omsorg, där det finns stor kompetensbrist.

Arbetet för att förbättra kvinnors hälsa och minska sjukfrånvaron behöver bedrivas på flera fronter. Inte minst har offentliga arbetsgivare ett stort ansvar. Det behövs bättre samordning mellan olika vårdinstanser och myndigheter för att samordna vård och insatser för sjukskrivna. Genomförda friskvårdssatsningar för kvinnliga medarbetare i flera kommuner har visat att investeringar i klimakterievård kan resultera i minskade sjukskrivningskostnader.

Trots att det finns nationella behandlingsriktlinjer saknas ett tydligt och enhetligt vårdförlopp för kvinnor som söker hjälp för klimakteriebesvär. Det leder både till lidande för de drabbade kvinnorna och medför stora samhällskostnader i form av sjukskrivningar. Genom att öka kunskapen om klimakteriets symtom, behandling och påverkan på arbetsförmågan, samt genom att implementera stödåtgärder och arbetsanpassningar, kan sjukskrivningar relaterade till klimakteriet minskas.

Moderaterna vill därför främja friskvårdssatsningar och kunskap om kvinnors hälsa på arbetsplatsen. Moderaterna vill även att det genomförs ett klimakteriерelaterat kunskapslyft i syfte att stärka kvinnors hälsa och arbetsförmåga.

Den som har arbetat ska få mer i pension

Den som arbetat ett helt liv, betalat skatt och varit med och byggt Sverige ska kunna känna trygghet som pensionär. Ett långt arbetsliv ska löna sig efter att arbetslivet är slut. Moderaterna står upp för dem som burit välfärden, drivit företagen, tagit nattpassen och sett till så att Sverige fungerar.

Vi vill därför fortsätta arbetet med att stärka ekonomin för Sveriges pensionärer. Under den förra mandatperioden sänkte vi skatten på pension tre gånger. Att det funnits en broms i pensionssystemet i dåliga ekonomiska tider men ingen gas i goda tider har varit orättvist. Därför har vi sett till att en gas införs i pensionssystemet så att överskott som byggs upp kommer pensionärerna till del. Men mer behöver göras.

De senaste årens höga inflation har gjort att skillnaden i pension mellan den som har arbetat ett helt liv och den som inte har gjort det har minskat. Det är inte rättvist. Därför vill Moderaterna införa ett nytt jobbat-avdrag, så att arbetsrelaterade pensionsinkomster beskattas lägre och den som byggt Sverige får behålla mer av sin pension. Det är ett viktigt steg för att det alltid ska löna sig att ha slitit ett helt arbetsliv.

Samtidigt är det viktigt att den som vill och kan jobba vidare efter att ha nått pensionsåldern gör det. Det spelar roll för den enskilde – för att förbättra pensionen – men också för svensk ekonomi i stort. Att erfaren arbetskraft tas tillvara ger fler arbetade timmar i ekonomin och högre tillväxt. Därför vill vi göra det mer lönsamt att arbeta vidare och stärka arbetet mot ålderism på arbetsmarknaden.

Ett samhällskontrakt för barnfamiljer

En stärkt arbetslinje är det bästa sättet att stötta de svenska barnfamiljerna under ekonomiskt svåra år. Därför har vi under förra mandatperioden bland annat sänkt skatten på låga och medelhöga inkomster. En tvåbarnsfamilj med en polis och en sjuksköterska får tack vare vår politik 5 000 kronor mer i månaden i dag jämfört med 2022. Vi vill fortsätta stärka barnfamiljernas ekonomi genom att sänka skatten för alla med låga och medelhöga inkomster, införa en särskild skattesänkning för föräldrar med barn upp till 18 år och göra det billigare att pendla till jobbet. Föräldrar som stressar till och från förskola och jobb för att få vardagsekonomin att gå ihop ska känna att deras slit lönar sig.

Att skaffa barn är ett av de största besluten i livet. Vi vill dels underlätta för familjer att få vardagspusslet att gå ihop, och dels underlätta för familjer att göra rätt i socialförsäkringssystemet. Under den senaste mandatperioden har den moderatledda regeringen både ökat flexibiliteten i föräldraförsäkringen och genomfört reformer för att göra det lättare att göra rätt. Ett sådant exempel är den förändrade beräkningsgrunden för bostadsbidraget, där månadsuppgifter om inkomster ska minska risken för återkrav och bidra till att rätt belopp betalas ut till rätt person. Vi moderater är öppna för att se över fler reformer som på motsvarande sätt kan underlätta för barnfamiljer att göra rätt inom socialförsäkringssystemet.

I vissa relationer förekommer såväl fysiskt, psykiskt som ekonomiskt våld. Genom att exempelvis ta kontroll över en partners ekonomi eller förhindra ekonomiskt oberoende, kan förövare försvåra möjligheten att lämna en våldsam relation. För en förälder som lämnar en våldsam relation kan inte minst det ekonomiska våldet fortsätta

efter separationen. Den moderatledda regeringen har kriminaliserat psykiskt och ekonomiskt våld, vilket är positivt, men mer behöver göras. Exempelvis behöver system som möjliggör ekonomiskt utnyttjande ses över. Ett sådant exempel är att en tidigare partner kan använda barnens underhåll som påtryckningsmedel genom att inte fullgöra sina betalningar. Det kan göra det svårt för en ensamstående mamma eller pappa att klara vardagens utgifter och planera sin ekonomi. Politiken har en viktig roll i att motverka den utsattheten. Därför vill Moderaterna se över system som möjliggör ekonomiskt utnyttjande.

En flexibel föräldraförsäkring

Föräldraförsäkringen ger möjligheten att kombinera föräldraskap med arbetsliv. Familjer ser olika ut och har olika behov. Föräldrar är själva bäst lämpade att fatta beslut om sin vardag och sin föräldraledighet. Vi vill underlätta för fler föräldrar att få vardagspusslet att gå ihop. Därför ska föräldraförsäkringen vara flexibel. Merparten av föräldradagarna ska föräldrarna själva få fördela utifrån sina önskemål, behov och livssituation. Det ska vara möjligt att överlåta föräldradagar till en annan anhörig, så att båda föräldrarna har möjlighet att delta på arbetsmarknaden. På så sätt ska föräldrar kunna anpassa uttag av föräldrapenning efter sin livssituation.

Möjligheterna att kombinera föräldraskap och arbete ska vara goda. Därför ska föräldraförsäkringen över tid utvecklas så att den anpassas efter såväl familjerna och deras behov som förändringarna på arbetsmarknaden. Möjligheten att kombinera föräldraskap med företagande ska öka genom ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen.

För att göra det lättare att kombinera karriär och föräldraskap är det viktigt att öka tillgången till flexibel barnomsorg och se över begränsningen på 15 timmars barnomsorg per vecka för de äldre barnen till föräldralediga. Det bör även ses över om flexibiliteten i föräldraförsäkringen ska stärkas.

Vi har sett positiva effekter för jämställdheten av att regeringen 2024 dubblerade dubbeldagarna. Fler pappor är föräldralediga, barnet får knyta an till båda föräldrarna och det har visat sig vara positivt för mammors hälsa. Därför vill Moderaterna återigen dubblera dubbeldagarna, nu från 60 till 120 dagar, så att båda föräldrar kan vara föräldralediga med sitt barn fler dagar.

Föräldraförsäkringen ska inte stå i vägen för integration

Betydligt färre kvinnor än män går från etableringsprogrammet till arbete. En orsak är föräldraledighet. Nyanlända i etableringsprogrammet som skaffar barn kan ta föräldraledigt, få föräldrapenning och skjuta upp sin etablering. Långa föräldraledigheter lämnar många utrikes födda kvinnor i språkisolering i hemmet, utanför arbetsmarknaden. Det skapar en risk att integrationen och inkluderingen i samhället skjuts upp. Nyligen infördes en möjlighet att kunna pausa etableringsprogrammet vid föräldraledighet för att deltagarna därefter ska kunna återgå till programmet. Det är positivt att fler föräldrar får möjlighet att ta del av hela etableringsprogrammet, men insatser bör inte skjutas upp så att etableringen på arbetsmarknaden fördröjs. Föräldraförsäkringen ska underlätta för familjebildning, inte skjuta upp etableringen.

Moderaterna vill att föräldraförsäkringen reformeras så att etableringen av nyanlända kvinnor inte försenas eller förlängs. Vi vill att föräldraledigheten som huvudregel ska kombineras med anpassat deltagande i etableringsprogrammet för den som saknar egen försörjning och föder barn under sina två första år i Sverige. För den som är föräldraledig med ett barn som är yngre än 12 månader ska även deltagandet i etableringsprogrammet kunna anpassas till tider då kvinnans partner inte arbetar eller deltar i liknande insatser. Därigenom förbättrar vi chanserna för kvinnor att få effektiva insatser.

Fortsatt arbete för att bekämpa bidragsbrott

Moderaterna vill fortsätta bekämpa bidragsbrottsligheten och bidragsfusket som beräknas uppgå till cirka 15–20 miljarder kronor varje år. Den moderatledda regeringen vidtog under den förra mandatperioden flera åtgärder för att förebygga och förhindra felaktiga utbetalningar. Bland annat genomfördes en ny sekretessbrytande bestämmelse för att öka informationsutbytet mellan myndigheterna. Det infördes även en sanktionsavgift för den som orsakat en felaktig utbetalning genom att lämna oriktiga uppgifter och en bidragsspärr som avser en specifik förmån för den som medvetet eller av grov vårdslöshet försöker utnyttja socialförsäkringen. Moderaterna anser att det är viktigt att vårda och värna dessa reformer och säkerställa att myndigheterna effektivare delar information med varandra.

Vi vill slå hårdare mot den kriminella ekonomin. De kriminella nätverken omsätter hundratals miljarder kronor varje år genom bedrägerier, välfärdsbrott, narkotikahandel

och annan organiserad brottslighet. De intäkterna finansierar våldet, rekryteringen och infiltrationen av vårt samhälle. Därför måste gängens ekonomiska bas brytas upp. Den som är del av ett kriminellt nätverk ska inte kunna röra sig obehindrat genom samhällets system, ta del av bidrag, driva företag, påverka föreningar och politiska partier eller använda välfärden som brottsverktyg.

Vi vill därför införa en särskild lagstiftning för gängkriminella och personer med nära koppling till kriminella nätverk. Syftet är att göra det möjligt att identifiera och begränsa personer som utgör ett allvarligt hot mot samhället, även om de ännu inte har kunnat lagföras för nya brott. Samhället ska veta vilka de är och agera därefter. Gängkriminella ska kunna rödflaggas i offentliga register och bli föremål för en katalog av särskilda sanktioner, exempelvis begränsningar av rörelsefriheten och tillgång till ekonomiska förmåner, bland annat genom en generell bidragsspärr.

Viktor Wärnick (M)

Caroline Högström (M)

Magnus Resare (M)

Annelie Hastig Olsson (M)

Sara Fladje (M)